

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

PIIA MUURINAHO

Luovuuden ylläpito

KUVATAITEEN KOULUTUSOHJELMA
2024

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

TIIVISTELMÄ

Muurinaho, Piia: Luovuuden ylläpito
Opinnäytetyö, AMK
Kuvataiteen koulutusohjelma
Toukokuu 2024
Sivumäärä: 29

Tässä kuvataiteen opinnäytetyössä käsitellään pohdintaa luovuudesta. Siitä mitä luovuus itsessään on, sen esteitä ja kuinka pitää sitä yllä. Opinnäytetyössä todettiin lapsuuden kokemuksilla, rakentuneilla uskomuksilla ja itsetunolla olevan merkittävä rooli luomisen onnistumisessa.

Opinnäytetyön taiteellisessa osiossa yhdistettiin vanhoja löydettyjä liinoja yhteen perhekuvien, luontokuvien ja omakuvien kanssa syanotypian keinoin. Taiteellisen prosessin todettiin pitävän sisällään eri vaiheita, joilla kullakin on oma tärkeä merkityksensä lopputuloksen onnistumisessa.

Teosten tärkeyttä väheksymättä opinnäytetyö prosessin ymmärrettiin olevan matkana tärkeämpi kuin itse teosten lopputuloksen.

Avainsanat: Syanotypia, luovuus, valokuva, valokuvat, valokuvaus, omakuvat, perhekuvat, luontokuvat,

ABSTRACT

Muurinaho, Piia: Maintenance of creativity

Thesis, AMK Fine Arts

Degree programme

May 2024

Number of pages: 29

This visual arts thesis deals with reflection on creativity. About what creativity itself is, its obstacles and how to maintain it. In the thesis, it was found that childhood experiences, structured beliefs and self-esteem play a significant role in the success of creation.

In the artistic part of the thesis, old cloths were combined with family photos, nature photos and self-portraits using cyanotype. The artistic process was found to include different stages, each of which has its own importance in the success of the end result.

Without eliminating the importance of the works, the thesis process was understood to be more important as a journey than the end of the works themselves.

Keywords: Cyanotype, creativity, photograph, photography, self-portrait, family photos, nature pictures,

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 MITÄ LUOVUUS ON?	7
2.1 Luomisprosessin eri vaiheet.....	8
2.2 Kuinka ylläpitää luovuutta.....	11
3 OPINNÄYTETYÖN TAITEELLINEN OSUUS	19
3.1 Syanotypian historia	19
3.2 Sininen väri.....	19
3.3 Suhde omakuviin ja omien lasten kuviin	20
3.4 Löydetyt vanhat tekstiilit	21
3.5 Työvaiheet	22
3.5.1 Kuvankäsittely.....	22
3.5.2 Kankaiden herkistys	22
3.5.3 Valotus, huuhtelu, kuivaus, silytys.....	24
3.5.4 Prosessista, näyttelysarjan valinnasta, ripustuksesta	24
4 JÄLKISANAT	26
LÄHTEET.....	29

1 JOHDANTO

Ihminen on luonnostaan luova, jos luovuus loppuisi, niin loppuisi myös yhteiskuntamme kehitys. Monesti luovuus jää myös huomioimatta, sillä aina se ei tarkoita taiteellista ilmaisua. Se näkyy arkipäiväisimmissäkin asioissa, kuten arjen pulmien ratkaisuisissa. Opinnäytetyössäni pohdin luovuutta, mitä se on, sen esteitä ja kuinka ylläpitää sitä. Kerron omakohtaisia kokemuksia ja havaintoja luovasta työskentelystä. Minä koitin vuosia sanoutua irti kuvallisesta ilmaisusta epävarmuuksien ja ikävien uskomusten vuoksi. Luomisen voima oli onneksi suurempi, kuin pelkoni. Koen luomisen olevan niin suuri osa minuuttani, että luomattomuus tuntuu vaikuttavan huonontavasti hyvinvointiini.

Taiteellisessa osiossa yhdistän ottamiani perhekuvia, luontokuvia ja omakuvia vanhoille löydetyille liinoille syanotypialla eli sinikopiomenetelmällä. Valitsin tekniikaksi syanotypian, sillä se on yksi tekniikoista, mikä lumosi minut. Se sai minut innostumaan ja hykertelemään onnesta. Siniset sävyt, jotka lipuivat kantaen suurempaa merkitystä mukanaan. Olen vuosia kulkenut kameran kanssa kuvia räpsien minun mielenkiintoani herättävistä kohteista. Syanotypian ollessa yksi valokuvauksen vaihtoehto tekniikoista sain kaivaa valokuva-arkistoni aarteet esille ja hyödyntää niitä teoksissani.

2 MITÄ LUOVUUS ON?

Asioiden määrittäminen ei aina ole helppoa. On asioita, joiden kanssa olemme päivittäin tekemisissä, joita emme sen kummemmin mieti. Ne ovat itsestäänselvyyksiä, mutta luovuuden kohdalla monet elävät luullen olevansa käyttämättä luovuuttaan ja uskovat, etteivät ole luovia. Luovuus nostetaan jalustalle ja sitä pidetään vain erityisen lahjakkaiden ihmisten ominaisuutena, vaikka oikeasti me kaikki olemme luovia. Meillä on myös vapaus valita, kuinka paljon käytämme luovuuttamme elämässämme. Krista Launonen puhuu kirjassaan oikeanlaisesta asenteesta, jolloin ihminen päättää olla luova, osaa nauraa itselleen, tuntee itsensä ja näkee maailmassa ja elämässä paljon positiivisia puolia (2014, s. 37).

Mitä luovuus sitten on? Luovuus ei ole harvinainen ominaisuus vaan se on jokaisessa meissä. Luovuus tarvitsee myös harjoittelua. Luovuus on osa ihmisyyttä. Tenzin Wangyal Rinpoche pohtii artikkelissaan luontomme olevan luova, se sytyttää myönteisen muutoksen maailmassa, toisissamme ja itsessämme (2022, s. 9). Ilmaisemme itseämme luovuuden avulla. Luovuuden myötä ihmiskuntamme on kehittynyt ja ilman sitä kehitys lakkaisi. Hän puhuu sisällämme olevasta lähteestä, mikä on perustavanlaatuinen olemisen avaruus. Tietoisuus tästä elvyttää luovan potentiaalimme. Kun löydämme tapoja toteuttaa luovuutta, tulee elämästämme tyydyttävää. Lähde on Bön-buddhalaisuuden mukaan alun alkaen puhdas. Siitä nousevat loputtomat mahdollisuudet ja myönteiset ominaisuudet. Ominaisuudet, kuten rakkaus, myötätunto, ilo ja mielentyyneys ovat lähteen spontaaneja ilmaisuja ja luovan flow-tilan olemus (2022, s. 13).

Krista Launonen käyttää kirjassaan termiä arkiluovuus (2014, s. 37). Luovuus ei tarkoita pelkästään taiteen tekoa, vaan luovuutta esiintyy myös arkielämäsämme esimerkiksi, kuinka sisustamme kotimme, kuinka pukeudumme ja yksinkertaisuudessaan, kuinka ratkomme eteemme tulevia arjen ongelmia. Luovuuden ulottuvuus on siis kaikessa tekemisessämme. Luovuus on kykyä luoda jotain uutta, nähdä uusia asiayhteyksiä ja keksiä uusia ideoita. Luovuus antaa mahdollisuuden tutkia jo tuttuja asioita, ongelmia ja ajatuksia uudesta näkökulmasta. Yksinkertaisimmillaan Launosen haastateltavat määrittivät luovuuden itsensä ilmaisuksi (2014, s. 32).

2.1 Luomisprosessin eri vaiheet

Luomisprosessi lähtee alulle materiaalin keräämisestä. Materiaalilla ei välttämättä tarkoiteta konkreettista materiaa, vaikka voi se sitäkin olla, vaan prosessin alussa tulee olla auki ja tarkkailla ympäristöään ja kiinnittää huomiota itseä kiinnostaviin asioihin. Rick Rubin puhuu kirjassaan luomisen eri vaiheista (2023, s. 143). Hän vertaa materiaalin keräämistä siemenien istutukseen ja kasvateluun. Jotkut ideat alkavat itää, ja jotkut kuihtuvat jo alkutekijöissään. Se ei välttämättä tarkoita, etteikö kuihtunut idea voisi alkaa kukoistamaan myöhemmin, jossain muussa projektissa.

Havainnot ja mielenkiinnonkohteet kannattaakin kirjoittaa ylös, sillä tieto voi nopeasti kadota ajatuksista, vaikka ajattelisi sen muistissa pysyvän. Katoavuutta Rubin vertaa unien muistamiseen (Huberman Lab, 2023, 8:23). Aamulla herätessä uni on tuoreessa muistissa ja sitä miettii vielä unitokkurassa, että kyllä minä tämän muistan kotvan päästä. Muutama sekunti ja uni on kadonnut muistista. Kun kirjaa heti herättyä unensa ylös, ne myös palaavat uudelleen selkeämmin mieleen. Ylös kannattaa kirjata myös ideoita, mitkä saattavat tuntua aluksi hölmöiltä, sillä niidenkin potentiaali voi myöhemmin aueta eri tavoin. Eihän se ole keneltäkään pois, vaikka luonnosvihko olisi täynnä

ideoita, mitkä ei näe päivänvaloa. Niidenkin äärellä on tehty valinta olla toteuttamatta ideaa eli ne on karsittu pois potentiaalisimpien ideoiden tieltä.

Joskus luonnosvihkosta voi löytyä mehukkaita yksityiskohtia, mitä käyttää hyödyksi. Minä olen löytänyt tällaisia sivuilta, mitkä olivat mielestäni aivan kamalia. Lopulta yhden sivun pieni yksityiskohta inspiroi minua maalaamaan sen laajemmin ja suuremmin tauluun. Opettajani ennen ammattikorkeakoulu opintojani antoi loistavan neuvon. Hän kehotti meitä oppilaita pyrkimään pitämään edes yhtä luonnosvihkoa niin, että jätämme sinne tehdessämme itsekritiikin pois. Helpommin sanottu, kuin tehty. Viime vuosien isoimpien lukkotilojen aikana unohdin hänen neuvonsa, kunnes se muistui mieleen. Aloin kuulemaan hänen sanansa, joka kerta kun tartuin luonnosvihkoon. Aiemmin mainitsemani minua inspiroinut yksityiskohta oli luonnosvihkosta, jonka sain kyseiseltä opettajalta hänen antaman neuvon kera.

Tästä päästäänkin seuraavaan vaiheeseen eli kokeelliseen vaiheeseen. Nyt meillä on kaikki kerätty materiaali, mitä hyödyntää luodessamme teosta. Materiaa voi toki kertyä vielä lisää prosessin aikanakin. Kokeellinen vaihe voi olla mitä vain eikä se rajaa mitään pois. Se vaatii myös avoimuutta ja kykyä antaa ehkä jo mielessä siintävälle idealle myös mahdollisuus muutokseen. Testaa siis kaikkea mahdollista ja anna tilaa myös virheille. Virheet voivat johtaa parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen. Anna tilaa mielikuvitukselle ja leikkimielisyydelle. Ole rohkea. Uskalla.

Kokeiluvaiheen jälkeen meillä on kasassa sivuun jäänyttä materiaalia sekä materiaa, mikä on saanut suuremman mielenkiintomme. Nyt alkaa ehkä prosessin vaikein ja epämieluisin vaihe. Rakennusvaihe, josta tekisi mieli palata uudelleen kokeiluvaiheen leikkisään ja yllätyksiä tuovaan tunteeseen. Tähän vaiheeseen voi jäädä helposti jumiin, jos ei pysäytä itseään ja keskitytään menevänsä eteenpäin. Toki hetkellistä sahaamista takaisin kokeiluvaiheeseenkin voi tapahtua, jos palaset loksahda paikalleen ja huomaamme jonkin, jo matkasta pudottamamme materiaalin yhtäkkiä sopivankin teokseen.

On kuitenkin tärkeää muistuttaa itseään menemästä liikaa takaisin kokeiluvaiheeseen, sillä siihen voi jäädä pahasti jumiin eikä teoksesta tule valmista. Kuten elämässäkkin usein olemme kiinni menneessä tai jo tulevassa, vaikka meidän tulisi elää juuri kyseisessä hetkessä. Minun luomisprosessini on todella kokeellista ja koenkin vaikeutena siirtyä siitä eteenpäin. Kerään ympäristöstä jatkuvalla syötöllä uutta mielenkiintoista materiaa. Työskentely prosessiani voisi kutsua transitionaaliseksi, sillä se on alati muuttuvaa. On lahja nähdä paljon inspiraation lähteitä ympärillään ja innostua. Katsella maailmaa lapsenomaisella innostuksella. Se voi myös kääntyä nurinkurin, prosessi ei etene ja leviää äärimmäisyyksiin. Tiedostan, että minä en varmasti tule koskaan olemaan taiteilija, joka keskittyy vain yhteen projektiin, vaan minulla tulee olemaan monta projektia samanaikaisesti tekeillä.

Luova prosessi vaatii siis avoimuutta ottaa vastaan, hyväksyä virheet, antaa tilaa muutokselle ja toivottavasti se myös pitää sisällään nautinnon luoda. Lopuksi kaiken prosessoinnin jälkeen koittaa aika, jolloin teos tulisi julkaista. Mistä muusta sen tietää, että se on valmis, kuin mahdollisesti sinulle annetusta määräajasta? Tässä kohtaa päästään aiheeseen, mikä usein mystifioi luovuuden eli intuitioon.

Käytämme toki intuitiota jo prosessin alusta alkaen. Intuitio eli sisäinen viisautemme kertoo sen meille, joko välähdyksenomaisena oivalluksena tai kehoillisena tuntemuksena. Intuitio on välitön reaktio, joka tuntuu sisällämme. Se ei ole järjen ääni, joka vertailee tai analysoi. Se on sielumme ääni.

Asta Raami on taiteen tohtori, joka on väitellyt intuitiosta. Hän kertoo, miten ihminen ei välttämättä itsekään tunnista, miten hän tietää johonkin asiaan ratkaisun. Siinä, missä intuitio antaa tiedon välähdyksenomaisina oivalluksina, päättely voi tapahtua pienellä viiveellä. Nopeudeltaan ja kapasiteetiltaan päättely ja intuitio painivat aivan eri kokoluokissa. Intuitiota on erilaista, se voi pohjautua opittuun, kuultuun ja koettuun tai myös omaan asiantuntemukseen. Siihen vaikuttaa myös vuosituhansia vanha hengissä pysymisjärjestelmämme. (Seeling,2021.)

2.2 Kuinka ylläpitää luovuutta

Palatessa ajassa taaksepäin lapsuuteeni, muistan nauttineeni paljon askartelusta ja piirtämisestä. Kirjoitin runoja ja laulunsanoja ja koin omanneeni hyvän mielikuvituksen, kuten toki yleensä lapset omaavat. Jokin sen ilon ja nautinnon väliin tuli, sillä tiedän sen lukkiutuneen jossain vaiheessa. Samaa olen joiltain osin valitettavasti joutunut todistamaan omien lapsieni kohdalla. Toki siihen vaikuttaa myös eri kasvuvaiheet.

Launonen kertoo, että tutkittaessa on havaittu 9-10-vuotiaiden merkittävä piirustustaidon heikkeneminen (Launonen, 2014, s. 34). Negatiiviset kokemukset voivat olla osasyitä tähän. Epäonnistumisen kokemuksen tunteminen opettajan tai vanhemman arvostellessa työtä saattaa aiheuttaa suurta häpeää ja pelkoa uudesta epäonnistumisesta. Tämän myötä piirtäminen voi loppua kokonaan. Onnistuneelle suoritukselle voidaan myös antaa vain yhdenlainen malli ja kaikkien odotetaan suoriutuvan samalla tavalla. Pystyn samaistumaan tähän täysin sen kokeneena. Jos ei tehtävänantona annettua omenaa ollut piirtänyt ja värittänyt realistisesti, ei myöskään arvosana ollut hyvä. Usein tähän saattoi vielä liittyä opettajan tyyli ottaa kynä kädestä ja värittää puolestasi. Innostavuus oli kaukana puhumattakaan uskosta omiin kykyihin. Palautetta tuli myös enemmän virheistä, kuin kehuja onnistumisista.

Nuorimmaiseni on hyvä luomaan avoimesta tilasta käsin ja tekee mitä uskottomampia luomuksia ja selkeästi nauttii tekoprosessista. Olen toki kuullut häneltä itseään kohtaan kritiikkiäkin, joka alkoi ilmaantua eskariaikana. Lähi-aikoina olen huomionut, että itsekritiikki on väistynyt ja tilalle on tullut se sama luomisen into, mitä hänellä oli alle kouluikäisenä. Siltikin minun tulee olla äärimmäisen tarkka, mitä sanon hänen töistään. Ainahan minä kehun, mutta jos innoissani alankin selittämään assosiaatioitani, ja hän ei pysy perässä mitä tarkoitan, on väärinymmärryksien suo usein valmis.

Vaikka rämpisimme isojenkin väärinymmärryksien läpi, lopulta löydämme yhteisymmärryksen. Näistä kokemuksista oppineena, koitan hillitä itseni, jos miellelyhtymät alkaa tulvia mieleeni, ja kysyn häneltä, saisinko kertoa, mitä mietin. Itsensä ilmaisussa piilee siis äärimmäinen herkkyyys, johonka voi ajattelelemattomilla kommentoinneilla aiheuttaa isoja säröjä. Pahimmassa tapauksessa joku voi lopettaa itseilmaisun tyystin.

Lapseni omiin taitoihin koen vaikuttaneen muiden taitoihin vertaamisen ja sen myötä tietynlaisen paineen tekemiseen. Kuulemani perusteella koen, että tämänhetkisesti opettajalta tulee positiivista palautetta, joka tukee tekemistä. Myös luokan ilmapiiri tuntuu edelleen pitävän sisällään leikkimielisyyttä, mikä on ruokaa luovuudelle. Lapset antavat toisilleen apua ja neuvoja, jos joku ei esimerkiksi tiedä, kuinka tehtävänannon lintu tulisi kuun kanssa asetella paperille. Itse koen auttaneeni hänen ilmaisunsa vapautta kehuilla ja kertomalla meillä kaikilla olevan oma henkilökohtainen tapamme ilmaista ja luoda.

Vaikka meidänkin välillämme on kertomiani kompastuskiviä tapahtunut, niin läheinen ja avoin suhteemme kertoa ja käydä läpi asioita on onneksi ollut niissä suurena tukena. Koen, että lapsia koitetaan laittaa liikaa samaan muotiin eikä ymmärretä yksilöiden eroja. Yhteiskunnan vaatimukset ovat ne, jotka kaipaavat muutosta. Olen myös huomionut, että kuvallinen ilmaisukyky ei saa yhtä paljon arvostusta kuin vaikka matemaattiset taidot. Asiaa eivät tue yhteiskunnan kulttuurileikkaukset.

Palatakseni luovuuden ja minun väliini tullessiin esteisiin, se ei ole aivan yksiselitteistä. Esteenä ovat olleet ainakin uskomukset, itsetunto ja yhteys itseen tai enemmänkin sen puute. Uskomukset ovat pikku pirulaisia, jotka voivat saada alkunsa aivan pienen pienestä kommentista. Ne luikertelevat salakavalaasti mielen sopukoihin, jota ei välttämättä tiedosta, ja saattavat tehdä sinne pesän moneksi vuodeksi. Uskomuksiakin on monenlaisia, mutta puhutaan tässä yhteydessä uskomuksista, jotka painavat itsetuntoa alemmas ja eivät ole millään tavoin nostattavia.

Minulle pamahti yksi tämmöinen mieleen viime talvena. Se on peruskoulun jälkeisiltä opiskelujajoltani. Saimme tiedon, että meidän olisi mahdollista suorittaa kuvaamataidon diplomi. Olin innoissani ja menin puhumaan asiasta opettajalleni, että haluaisin sen suorittaa. Opettajani vastasi kertomalla, kuinka lahjakas oikeasti eräs toinen luokkani oppilas on ja tämä kyseinen oppilas aikoo diplomin suorittaa. Minä en koskaan suorittanut kuvataidediplomia ja nähtävästi hautasin tapahtuneen syvälle sisimpääni uskoen, että en ole tarpeeksi hyvä, perustuen opettajani mielipiteeseen ja elekieleen.

Muistin myös toisen tilanteen. Hain useita vuosia sitten saman aikaisesti kahden eri kuvataidekouluun. Kohtasin yhtenä iltana vanhan ihastukseni, joka opiskeli toisessa näistä kouluista. Näytin hänelle töitani, joilla kouluihin hain, ja hän totesi niiden olevan ihan paskoja ja naurahti perään. Se satutti minua syvästi, mutta piilotin tunteeni häneltä ja häpeissäni myötäilin hänen sanojansa. En ollut koskaan kuullut hänen puhuvan ikävästi kenestäkään tai kenellekään. Omassa mielessäni mahdollisesti tulkitsin teosteni olevan todella huonoja, kun kommentti tuli ihmiseltä, joka alaa opiskeli. Hän myös kertoi koulun opettajien laittavan hakutöitä näytille jo oppilaitoksessa opiskelevien oppilaiden nähtävälle, ja he arvostelevat teoksia ikävin sanoin. Hän kertoi muistaneen nähneensä teokseni jo siellä. Tässä vaiheessa hautasin moneksi vuodeksi ajatukseni kuvataidekouluun hakemisesta. Ja nämä on vain kaksi esimerkkiä monesta muusta vastaani tulleesta tilanteesta, niin omassa elämässä kuin muiden jakamana. Kaikkea en varmasti edes muista.

Kertomuksieni ei ole tarkoitus syyttää ketään toisia, vaikka tuonkin nämä esille, vaan pohtia kokemaani. Ikävätkin kokemukset ovat osa elämäämme ja niistä voi oppia, jos niin tahtoo. Valitettavasti jotkut ulkopuolelta tulevat sanat voivat haavoittaa herkkää sielua isosti ja se voi sulkeutua ja voi mennä kauankin aikaa, että joistain uskomuksista pääsee irti. Joskus irtautuminen tapahtuu yhtä nopeasti, kuin uskomus on mielensopukoihin kiinnittäytynyt. Joku voi sanoa sinulle aivan päinvastaista ja uskomus vapautuu systeemistäsi. On siis tärkeää kantaa vastuu itsessään tässä hetkessä ja käsitellä mieleen ponnahtavia ikäviä uskomuksia, ettei elämää jatka eteenpäin kantaen samanlaisia lyttääviä ajatuksia mukanaan. Meillä on itse valta valita ja korjata ikävät

kokemuksemme uusilla ja mieltä nostattavilla oivalluksillamme. Helppoa se ei ole ja vaatii usein paljon aikaa. Se, mikä on varma, on luovuuden ilmentymisen voima. Se kyti minussa ja tarvitsi aikaa sekä rohkeutta nousta taas vahvemmin pintaan. Minulla on sisäinen tarve prosessoida ja työstää inspiraation kohteistani ja kokemastani. Ellen sitä tee, tuntuu, että jotain puuttuu elämästäni ja en ole minä.

Itsensä tunteminen ja tunteidensa tiedostaminen on suuri osa luovuuden käytön onnistumista, sillä luovuus tulee sielustamme. Miten voit luoda jotain, jos et osaa kuunnella itseäsi. Kaikki nämä niin itsetunto, uskomukset, traumat, kuin myös yhteys itseensä ovat hyvin laaja-alaisia, koko elämämme kattavia kokemuksia. Olen tehnyt havaintoja opiskelujeni aikana oppimisympäristöstäni, mikä on tukenut ja mikä on ollut haitaksi luovuudelleni. Vai onko ollut haitaksi? Onko haittojen ollutkin tarkoitus tulla vastaan oppiaksesi, että nämä eivät palvele minua hyvällä, ja havaintojeni jälkeen jää minun omalle vastuulleni luoda mieluisampi ympäristö.

Olen sosiaalinen luonne, mutta viihdyn myös hyvin itsekseni. Ennen taideopiskeluja olin ollut pitkään lasten kanssa kotona ja kaipasin lisää sosiaalisia kontakteja. Olen tullut huomanneeksi, että sosiaalisuus ei toimikaan minulla itse työskentelyprosessissa. Minun on ollut todella vaikea keskittyä, jos työskentely tapahtuu luokassa, mikä on täynnä ihmisiä. Jopa työtilan jakaminen oli vaikeaa, kun aistin toisten energiat. Toki ryhmä- tai parityöskentely on asia erikseen; ne ovat mieluisia, mutta yksilötyöskentely vaatii oman tilan ja rauhan. Toki tämä ei tullut täysin yllätyksenä, sillä muistan jo lukioajoilta tarvinneeni äärimmäisen hiljaisen kodin lukiessani kokeisiin. Täten myös työskentely kotona lasten ollessa paikalla on, varmaan sanomattakin selvää, haasteellista.

Meidän vuosikurssimme kävi läpi korona-ajan etätyöskentelyt, joten kokemusta on. Toisaalta pidin kotona olosta ja koen saaneeni lisäaikaa jo edesmenneen rescue koiramme kanssa. Vaikeus kotona olossa oli, kun ei saanut rauhaa keskittyä, muuten se oli mitä ihaninta. Kun ajatukset katkaistaan toistuvasti, niin se turhauttaa ja työskentelystä alkaa muodostua mahdottomuus. Minulle parhaiten sopii rauhallinen työskentelytila, missä saan työskennellä

itsekseni. Toki myös hyvin sujuvasta yhteistyöskentelystä lasteni kanssa on kokemusta. Minä työstän omaa teostani ja he omaansa. Riippuu mitä tekee ja mikä työvaihe on menossa.

Myös aika on tuottanut suurta tuskaa ja ahdistusta opiskeluaikana. Kateellisenä olen kuunnellut opettajien tarinoita omista opiskeluaajoistaan, kun saivat vielä keskittyä yhteen tekniikkaan useita kuukausia. Meidän tulee suoriutua kurssista kolmessa ja puolessa viikossa, vaikka minulle se aika tuntuu vasta kokeiluvaiheelta. Tällä tavoin rakennetuissa opinnoissa on se etu, että pääsemme kokeilemaan eri tekniikoita ja saamme paljon materiaalitietoutta. Siltikin aika ei todellakaan ole puolellamme ja koen, että luomisesta tulee hyvin paineistettua. On myös hyvää painetta, joka antaa hyviä tuloksia, mutta tämä ei ole sitä. Se saattaa olla yksi syy, miksi olen jäänyt usein kiinni kokeiluvaiheeseen ja on vaikea saada valmista. Joillekin varmasti sopii tällainen tahti, mutta minä en ole yksi heistä.

Olen ollut isoissa prosesseissa opiskelujeni aikana luovuuden kanssa, sillä koin että se taas lukkiutui. Koin mieleni tulvineen ideoita ennen opiskelujen alkua. Yhtäkkiä niitä alkoi olla vähemmän ja se nakersi itsetuntoa. Suoritin kolmessa vuodessa tarvittavat kurssit ja vähän enemmänkin, joten opinnäytetyön teon alkaessa sain enemmän aikaa käyttööni vain opinnäytetyölleni. Sain tilaa hengittää ja pohtia. Pysähdyin. Otin neulomapuikot esiin, sillä olen huomannut sen olevan hyvin maadoittavaa ja meditatiivista, ja yhtäkkiä luovuus palasi luokseni. Vai sanoisinko ennemminkin, että yhteys itseeni palasi. En ole koskaan neulonut mitenkään paljoa tai säännöllisesti. Nyt se tuntui hyvälle ajatukselle, istua sohvannurkkaan puolen litran teemukin kanssa, villasukat jalassa, suolavalon hempeässä valossa ja neuloa yksinkertaista. Ei mitään vaikeaselkoista, missä täytyy miettiä paljon, vaan jotain yksinkertaista ja helppoa.

Aiemmin ideat ovat pomsahdelleet, välillä hyvinkin vinhasti, tajuntaani havainnoidessani asioita tai vaikka lukiessani jotain kirjaa tai artikkelia. Samanlainen pomsahtelu palautui ja voi sitä riemua, kun sen havaitsin. Myös metsälenkit olivat suurena apuna. Unohtamatta saunan lämmittävää ja parantavaa voimaa ja meditaatiota. Usein ihminen voi myös meditoida huomaamattaan tai

saada meditatiivisuuden kaltaisen kokemuksen, kuten minäkin kerroin neulomisesta.

Olen huomannut, että mitä kiireempi on arki ja mitä hälyisämpi on mieleni, jätän meditaation pois. Merkillistä, sillä sehän olisi juuri se mitä tarvitsisin. Siihen saattaa liittyä epämukavan tunteen välttelyä. Käy järkeen, sillä meditaation ensimmäinen tehtävähän ei ole hiljentää mieltä, vaan tuoda asioita tietoisuuteen. Rinpoche (2022, s. 17) puhuu siitä, kuinka häiritsemme itseämme lukemattomilla ja ovelilla tavoilla. Välttelemme epämiellyttävän olomme havaitsemista, koska emme ole yhteydessä itseemme ja muihin. Meidän luovuuttamme ja iloamme estää kaikki, mikä estää meidän avoimuuden tunnettamme ja se estää kaikkien myönteisten ominaisuuksiemme heräämistä.

Puhuin neulomisesta meditatiivisena kokemuksena. Miten se eroaa sitten itse meditaatiosta? Ensinnäkin tiedostan, että nyt otan hetken meditaatiolle. Otan hetken itselleni ja asetun istuma-asentoon ja suljen silmäni. Joskus valitsen ohjatun meditaation ja mielelläni kuuntelen sen kuulokkeista. Toisinaan valitsen rauhallista instrumentaali musiikkia kuulokkeista, mutta välillä huomaan musiikin ohjailevan ajatuksiani, joten meditoin myös ilman taustalle lisäämääni ääntä. Mitä enempi hälyä on mielessä, sitä vaikeampi on keskittyä ja olla huomioimatta ulkopuolelta tulevia ääniä. Ei saa myöskään pakottaa itseään olla ajattelematta asioita tai tapahtumia, jotka nousevat mieleen ja vaikeuttavat keskittymistä. Koitan vain jättää ne taka-alalle antamatta niille liikaa huomiota. Laitan kellon herättämään tai joskus, jos olen yksin, en aseta kelloa. Tunnen, koska on aika lopettaa. Joskus se saattaa olla jo kymmenen minuutin kuluttua, joka on tuntunut pidemmälle ajalle ja naurattaa, että enkö osaa kauempaa meditoida.

Lyhytkin aika on tärkeä. Meditointi tyhjentää mieltä ja rauhoittaa hermostoa. David Lynch vannoo meditaation nimeen ja erityisesti transsendenttisen meditaation (2008, s. 47). Se on meditaatiomuoto, missä toistetaan mantraa rentoutuneen tietoisuuden saavuttamiseksi. Hän puhuu siitä, että meditointi on keino laajentaa ja teroittaa intuitiota eli sisäistä viisautta. Sisällämme on tietoisuuden valtameri ja, kun siihen sukeltaa, intuitiomme elpyy. Tietoisuuden

valtamereen ei kannata sukeltaa hakeakseen tiettyjä vastauksia vaan elvyttääkseen sen alueen elämästään. Täten intuitio kasvaa ja vastaukset löytyvät.

On myös tärkeää saada asiallista ja kannustavaa palautetta. Kaikki palaute ei välttämättä aina miellytä ja voi olla vaikea ottaa vastaan. Sitä kuitenkin ilmentää omaa sisintään taiteella ulkomaailmaan, niin joskus voi palaute osua arkaan kohtaan. Puhun nyt palautteen tasosta. Kun ilmennämme itseämme, ei kaikki välttämättä ymmärrä sitä. Koen, että sitä voi verrata henkilökemioiden kohtaamiseen. Jonkun kanssa kolahtaa palikat hyvin paikalleen ja joidenkin kanssa ei ollenkaan. Joskus on edes vaikea lähteä sanallisesti kertomaan, miksi ei tule toimeen jonkun kanssa.

Tarvitseeko tilanteesta, missä kemiat ei kohtaa, syntyä jotain ikävää. Ei tarvitse. Joskus voi vaan todeta, että kemiat ei kohtaa ja se siitä. Voisiko teoksien kanssa olla sama, että jotkut vain kolahtaa ja jotkut ei. Jotkut työt jäävät tosi pintaraapaisuiksi ja toiset uppoavat pintaa syvemmälle. Palautteen tärkeys piilee siinä, että se tulisi olla rakentavaa kritiikkiä eikä toista alentavaa. Lopulta palaute saattaa olla vain yhden ihmisen sanoma ja mitä, jos tämä ihminen ei vaan koe yhteyttä teokseesi eikä ymmärrä sitä ja saattaa sanoa jotain epäasiallista. Tarkoittaako tämä sitä, että teos on huono. Ei tarkoita.

Palautteen antajan on tärkeää olla tietoinen, että palaute olisi rakentavaa. Kuten aiemmin jo sanoinkin, että aina ei rakentavaakaan palautetta ole helppo ottaa vastaan ja se voi satuttaa. Tarkoitin kumminkin nyt aivan ala-arvoista ”täyttää paskaa” -kommentteja, mistä ei ole kenellekään hyötyä. Tulee kommentit sitten opettajalta tai toiselta oppilaalta, ne eivät ole tarpeellisia. Muistetaan olla asiallisia toisillemme, vaikka emme pääsisikään yhteyteen joidenkin teosten kanssa. Myöskään kehuvat kommentit, jotka eivät pidä sisällään ”hyvin tehty” kommentin lisäksi muuta, ei ole avuksi omassa kehityksessä. On hyvä kuulla mielipiteitä ja kysymyksiä, joita pohtia. Pelkkä kehu on hyvin vaillinainen palaute, joka jättää paljon kysymyksiä. Siitä ei opi ja oppimaanhan kouluun on tultu.

Olen myös törmännyt kysymykseen, miten aion olla tuottoisa tässä yhteiskunnassa, sillä yhteiskunnalla on omat vaatimuksensa. Mistä saan aikaa, jota tarvitsen enemmän luomiseeni. Sitä en osaa vielä sanoa, sillä olen vasta opiskelujeni lopussa ja vastaukset siintävät tulevaisuudessa. Opiskelujen päätyttyä toki minulla ei ole myöskään opiskelujen vaatimia aikatauluja ja tehtäviä. Tahdon ainakin uskoa siihen, että priorisoimalla saan käyttööni tarpeeksi aikaa, että luominen ei ole pakotettua, vaan sillä on tarpeeksi tilaa ilmentyä omassa autenttisuudessaan.

Luominen tarvitsee myös itsevarmuutta. Toki voi luoda myös epävarmalla otteella, mutta saako silloin tuotua esiin kaiken sen, mitä haluaa. En tiedä, olen prosessissa varmuuden kanssa. Olen myös pohtinut, tarvitseeko luovuus iloa, kun useinhan taiteeseen liitetään myös luomisen tuska. Taidehan pitää sisällään kaikki tunteiden kirjat. Miten esimerkiksi joku, joka on todella epävarma, voikin luoda jotain aivan uskomattoman kaunista. Nämä kysymykset ovat vielä auki, mutta uskon tällaisen henkilön pystyvän kanavoimaan hyvin autenttisen itsensä ja teoksen kautta se tunne välittyy katsojaan.

Myös Launonen avaa ilon merkitystä luovassa työskentelyssä. Hän kertoo yhdysvaltalaisen luovuustutkija Mihály Csíkszentmihályisin luovuus ja onnellisuus -tutkimuksista, joihin hän on käyttänyt koko elämäntyönsä. Parhaiten hänet tunnetaan flow-käsitteestään. Flow-tilassa ihminen uppoutuu ja keskittyy täydellisesti, eikä häntä häiritse mikään. Ajantaju katoaa ja menettää merkityksensä. Ihminen kokee, että hän hallitsee tekemistään ja tekeminen on todella mielekästä. Csíkszentmihályin mukaan flow, luova prosessi, on elämän mielekkyyden ja hyvinvoinnin perusta. Flow-tilaan pääsy on jokaisella yksilöllistä. Siihen tulisi pyrkiä niin usein, kuin mahdollista. Elämänsä tulisi hallita ja nauttia siitä. Tehdä asioita, mistä nauttii ja mitkä ovat tärkeitä. Ne ovat apuna flow-tilaan pääsyssä. Myös tähän tilaan kuuluu muutakin, kuin vain onnellisuus. Se pitää sisällään myös tuskaa ja kaikki tunteemme kirjat. Luovuuden käyttö rikastuttaa elämäämme ja on hyvinvoinnin perusta. Se tuo elämäämme merkitystä, iloa ja nautintoa. (Launonen, 2014, s. 40).

3 OPINNÄYTETYÖN TAITEELLINEN OSUUS

3.1 Syanotypian historia

Syanotypian kehitti Sir John Herschel vuonna 1842. Syanotypiasta käytetään myös nimitystä sinikopiomenetelmä. Nimi pohjautuu siihen, että Herschel oli myös astronomi ja löysi syanotypiasta keinon kopioida käsin kirjoittamansa muistiinpanot. Syanotypiaan tarvittavat kemikaalit ovat ammoniumferrisitraatti sekä kaliumferrisyanidi. Ammoniumferrisitraatti antaa valoherkkyyden ja kaliumferrisyanidi sinisen värin (Anderson, 2018, s. 1, Porkkala, 2012, s. 202).

Herschelein syanotypiakokeilujen lisäksi tekniikan ensimmäisiä ja tunnetuimpia käyttäjiä oli Anna Atkins. Atkins oli Herschelin perhetuttu, joka teki ensimmäisen valokuvamenetelmin kuvitetun kirjan vuonna 1843. Kirja koostui Britannian leivistä, joidenka varjot hän oli valottanut syanotypia kemikaalein herkistetyille papereille. Tällä tavoin toteutetusta tekniikasta käytetään myös nimitystä fotogrammi (Porkkala, 2012, s. 204).

3.2 Sininen väri

Sininen symboloi luotettavuutta, harmoniaa, uskollisuutta, viisautta, henkisyttä, vakautta, mielikuvitusta, herkkyyttä, voimaa, kuin myös menestystä ja auktoriteettia. Väri liitetään myös epämieluisampaan tunteeseen masennukseen. Sinisestä käytetäänkin termiä ”feeling blue”, joka viittaa suruun ja melankoliaan. Katolisessa kirkossa väriä pidetään Neitsyt Marian värinä. Energia-keskuksistamme eli chakroista puhuttaessa sininen liitetään kurkkukeskukseen. Väriterapiassa syvemmät sinisen sävyt koetaan dynaamisina ja parantavina väreinä niin henkisellä, kuin fyysisellä tasolla (Andrews, 1992, s. 25, Luukkonen, 1998, s. 44).

Maggie Nelson on kirjoittanut kirjan sinistä väriään kohtaan kokemastaan intohimosta ja pakkomielleestä. Hän kokee suhteensa siniseen olevan niin

erityislaatuinen ja luja, että hän haluaa jakaa sen muidenkin kanssa. Hän pitää sinisen erityisominaisuutena sen runsautta. Nelson on kuullut monesti kysyttävän kysymyksen;” Miksi taivas on sininen?” ja hän vastaa siihen näin;”Sen verran muistan, että taivaan sini johtuu sen takaisen tyhjän tilan pimeydestä. Eräässä valo-opin julkaisussa asia ilmaistiin näin: ”Kun minkä tahansa planeetan ilmakehää katsotaan avaruuden mustuutta vasten ja auringon kaltaisten tähden valaisemana, sen väri on aina sininen.” Missä tapauksessa sininen on jonkinlainen tyhjyyden ja tulen tuottama ekstaattinen vahinko.” (Nelson, 2009, s. 62.)

3.3 Suhde omakuviin ja omien lasten kuviin

Omakuvia on kautta aikain käytetty taiteessa. Se voi olla valokuva taiteilijasta tai piirros, maalaus tai veistos. Taiteilijan tulkinta ja tekniikka on vapaa. Omakuva on fyysinen kuva taiteilijasta, on se sitten realistinen tai abstrakti. Omakuva tuo esille myös taiteilijan persoonan. Se kertoo sisimmästä, luonteesta ja ajatuksista (Williams, 2021).

Nykypäivän sosiaalisen median selfiepostaukset ovat minulle hieman vieraita. Tarkoitan tällä sitä, että vieroksen omien kuvieni julkaisua. Minulla on muutenkin tosi ristiriitainen suhde sosiaaliseen mediaan ja välillä suljen tilini kuukausiksi. Olen myös miettinyt, suljenko tilit kokonaan. Niissä on hyvät ja huonot puolensa, kuten monissa asioissa ja samalla, kun vieroksen omien muotokuvieni julkaisua, minusta on kiehtovaa katsella eri näköisten ihmisten muotokuvia ja heidän tunnelataustaan kuvissa.

Olen elämäni aikana paljonkin katsellut maailmaa kameran linssien läpi ja kuvannut mielenkiinnon kohteitani. Voisiko se olla syy, miksi omia kasvokuviaan vieroksuu, kun useammin linssi on suunnattuna johonkin toiseen kuin itseensä? Toki olen ottanut myös itsestäni kuvia ja jossain vaiheessa koitin jopa hieman ”harjoitella” kasvokuvan laittoa someen. Lähivuosina linssin käänkö omiin kasvuihin on tuonut uudenlaista tutkivaa lähestymistä itseäni kohtaan.

Ikään kuin ulkoistan itseni katselemaan minusta otettuja kuvia, ja pohdin, kuka tuo henkilö omakuvissani on.

Lapsieni kuvien suhteen olen todella tarkka. En jaa heistä tunnistettavia kasvokuvia, sillä haluan suojella heitä sosiaaliselta medialta. Sen myötä minulle nousikin eteen kysymys opinnäytetyötä tehdessä, että voinko käyttää lasteni kuvia teoksissani. Samalla he ovat olleet jo kohdussani ollessaan yksi suurin mielenkiintoni kohde kuvata. Jo se muoto, millaiseksi he saivat vatsani muodostumaan raskaana ollessani, oli kiehtovaa ja ainoa kuva heistä, ennen heidän syntymää, oli vain muutama ultraäänikuva.

Koin aluksi jopa vaikeana, että en halua postata kuvia lapsista. Olisi ollut ihana jakaa onneani, mutta se ei tuntunut oikealta. Halusin vahvasti suojella lasten yksityisyyttä. Tyydytin julkaisunnälkääni julkaisemalla kuvia karvalapsestani eli rescuekoirastamme. Lopulta kumminkin päädyin pitämään lasten kuvat teoksissani. He ovat niin tärkeä osa elämääni ja heitä kuvaamalla ilmennän itseäni autenttisesti. Teossarjaan valikoituneet kuvat eivät myöskään ole suoria kasvokuvia vaan jättävät identiteetit arvailun varaan.

3.4 Löydetyt vanhat tekstiilit

Opinnäytetyössäni käytän syanotypiakemioilla herkistettyjä tekstiilejä. Tekstiilit ovat kirjottuja pöytäliinoja ja taskuliinoja. Olen haalinut niitä kasaan kirpputoreilta ja kierrätyskeskuksesta. Olen saanut niitä myös lahjoituksena. Ne ovat mielestäni upeita käsityön taidonnäytteitä. On jännä ajatella, kuka ne on tehnyt, kenen pöytiä ne ovat koristaneet tai kuka on pyyhkinyt niillä hikipisarot otsaltaan tai vuotavan nenänsä. Hyvin todennäköistä, että suurimman osan niistä on tehnyt naiset.

Vaikka valotankin liinojen päälle sinisten sävyjä, niin koen sen olevan minulta kunnianosoitus tekstiileille sekä niiden tekijöille. Käyttämäni liinat ovat olleet joillekin vain turhake ja ovat niistä luopuneet. Monet niistä ovat myös tulleet

kuolinpesistä. Minä pidän niitä arvossa ja minua ei haittaa, vaikka niissä on reikiä tai tahroja. Ne kertovat elämästä.

Liinat pitää sisällään paljon käsityöläishistoriaa ja naisten historiaa ja nyt minä naisena valotan niihin omia ja tyttärieni kuvia. Mummoni lakanat, joita aluksi suunnittelin käyttäväni, olisivat olleet henkilökohtaisempia, mutta koen, että minulle tuntemattomien tekstiilit alkoivat puhua vuoropuheluaan pesukoneessa ne pestessäni. Narulla kuivuessa vuoropuhelu jatkui ja niitä silittäessä huomioin niiden kaikkien tuoksuvan ihan samalta. Tuoksu ei ollut käyttämäni pesuaine tai etikkahuuhtelu vaan ne tuoksuivat monta vuosikymmentä mukanaan kantavilta tekstiileiltä.

3.5 Työvaiheet

3.5.1 Kuvankäsittely

Käytin teoksissani digikuvia sekä filmikameralla ottamiani kuvia. Filmikameran kuvat täytyi ensiksi skannata koneelle, että ne voi käsitellä kuvankäsittelyohjelmalla. Kuvat käännetään ohjelmalla negatiiveiksi. Sen jälkeen niiden valoa ja terävyyttä säädetään. Itse en halunnut käsitellä kuvia paljoakaan.

3.5.2 Kankaiden herkistys

Tarvittavat syanotypiakemiat ovat ammoniumferrisitraatti, joka antaa menetelmälle valoherkkyyden, sekä kaliumferrisyanidi eli verilipeäsuola, joka antaa menetelmän siniset sävyt.

Kemiat sekoitetaan pulloissa veden kanssa ja laitetaan 24 tunniksi odottamaan jääkaappiin, jonka jälkeen ne ovat valmiita käytettäväksi. Syanotypiakemiat ovat suhteellisen halpoja ja tekniikka on yksi myrkyttömimmistä tekniikoista. Jalo Porkkalan kirjasta selviää, että kaliumferrisyanidin ”syanidi” ryhmä on sitoutunut rauta-atomiin, eikä se täten ole vapaana myrkkynä (2012, s. 205). Jos se joutuisi kosketuksiin vahvan hapon kanssa, se vapautuu vaarallisena vetycyanidikaasuna. Syanotypia prosessissa tätä ei tapahdu.

Ennen kankaiden herkistystä tein niiden kanssa ison pohjatyön. Aluksi pesin ja silitin kaikki kankaat. Suurin osa kankaista ei päätynyt opinnäytetyöhöni. Osa jäi vielä työstämättä ja odottamaan tulevia projekteja silityksen jälkeen, mutta tein myös paljon eri versioita ja teoksia, jotka ripustustilanteessa jäi teoskokonaisuudesta pois.

Kemioiden tekeydyttyä 24 tuntia on ne valmiita käytettäväksi. Olen tehnyt syanotypia kokeiluja aiemmin lähinnä paperille. Kankaiden kanssa työskentelyssä täytyy ottaa eri seikkoja huomioon. Olen toki muutamaaan pieneen kangaspalaan kokeillut, mutta niiden koon myötä tekoprosessi on ollut helppo. Isompi pinta vaatii isommat kuivaustilat ja on tärkeää huomioida, ettei kankaat taitu tai, ettei kemiat kuivuessaan pakkaudu paksummasti eri alueille.

Toisaalta prosessissa on aina mukana arvaamattomuutta, mikä tekee siitä myös kiinnostavaa, eikä lopputuloksesta voi olla täysin varma. Voi tulla upeita yllätyksiä. Minulla meni tovi löytää oikea tapa työstää kangasta ja prosessi on auki sille, löytyisikö vieläkin parempi tapa kuivata herkistetyt kankaat. Syanotypiaa voi tehdä myös märkäsyanotypiana, mutta tässä yhteydessä annoin kankaiden kuivua ja vasta sitten valotin ne. Joskus tuli yllätyksiä kankaiden kuivuttua. Koin, että kankaat olisi ollut hyvä vielä silittää ennen valotusta, mutta sitä en tehnyt. En tiedä vaikuttaako silitysraudan lämpö huonontavasti kemioihin. Sen aion vielä kokeilla, sillä valotuspöydällä tehdessä osaan liinoista taittui laskoksia. Osa onnistui osa ei. Omasta näkökannasta kiinni. Bob Rossin sanoin” We don’t make mistakes-we have happy accidents.” (Schulman, 2021).

Syanotypiaa tehdessä ei tarvita välttämättä pimiötä. Materiaalin herkistyksen voi tehdä himmeässä huoneessa, mutta herkistetty materiaali tulee kuivata pimeässä. Minulla oli mahdollista käyttää koululla pimiötä, joten työskentelin siellä. Olen tehnyt syanotypiaa myös kotona ja tällöin peitin kylpyhuoneen ikkunan jätessäkillä. Kannattaa huomioida vaatetus materiaaleja herkistäessä. Muutama vaatteeni on saanut ehostukseksi hieman sinisiä läikkiä. Niitähän ei välttämättä heti huomaa vaan vasta, kun ne saa uv-valoa.

3.5.3 Valotus, huuhtelu, kuivaus, silytys

Syanotypia kemioilla herkistettyjä materiaaleja voi valottaa, joko auringonvalolla tai uv-lampulla. Valitsin uv-lampun, sillä koululla on käytössä myös kookas imupöytä mihin on hyvä laittaa materiaali, sekä tilaa tehdä useampi kangas kerralla. Toisaalta suosittelen tekemään vain pari kerralla, ellei jopa vain yhtä kerrallaan. Itse ajattelen, että samalla valotuksella tulee useampi, mutta pesessä on helpompaa keskittyä pesemään vain yhtä. Omassa työskentelyssäni tulee olemaan jatkossakin monta rautaa tulella, joten omat realiteettini tiedostaen, en tule tekemään yhtä kerralla. Valotetut liinat pesin vedellä ja ripustin kuivumaan. Kuivauksen jälkeen silitin ne.

3.5.4 Prosessista, näyttelysarjan valinnasta, ripustuksesta

Minulla ei ollut selkeää ideaa, mitä tekniikkaa tulen käyttämään teoksissani. Sekatekniikka on lähellä sydäntäni ja uumoilin käyttäväni useampaa tekniikkaa yhdessä. Syanotypiatekniikan nähtyäni haltioiduin heti. Upeat siniset sävyt, jotka näyttivät samettisen pehmeiltä. Koin hieman samanlaista tunnetta, kuin nähtyäni Ellen Thesleffin omakuvan. Teoksissa oli syvyyttä, jotka olivat korkeammilta tasoilta. Tekniikka veti puoleensa isosti, mutta olin muodostanut ajatuksiini vastarinnan sitä vastaan. Epäilin taitojani, että olenko tarpeeksi hyvä, jos vain valotan teoksia, enkä piirrä tai maalaa.

Ei hyvää ajattelua. Suorastaan aloin vastustamaan ajatusta käyttää syanotypiaa sen jälkeen, kun ystäväni totesi, että "tulet niin varmasti tekemään opinäytetyösi syanotypialla". Myöhemmin ymmärsin, että minulle lausahdus tarkoitti yhtä kuin hän sanoisi, että et osaa piirtää etkä opikaan. Eihän hän missään nimessä sitä tarkoittanut, vaan hän näki kuinka innostunut olin syanotypiasta ja on itsekin tykästynyt tekniikkaan. Oma epävarmuuden ääni se vain huuteli.

Mielen ollessa vielä liian täynnä, ja etsiessäni kadotettua yhteyttä itseeni, oli myös aiheen valinta vaikea. Koen koittaneeni mennä liian kauas itsestäni. Minullahan oli alusta asti ollut aihe ihan silmien edessä, mutta mutkistaessani ajatuksiani matkasin mutkan kautta. Saadessani aikaa kehon ja mielen levolle, myös aihe vahvistui kirkkaana. Siinähan se oli koko ajan ollut edessäni, vain odottanut, että ymmärrän.

Miksi lopulta valitsin syanotypian? Koin syanotypian olevan tekniikka, joka voimakkaasti herätti innostukseni. Myös siniset sävyt koskettivat sieluani. Mielenkiintoista tästä tekee sen, että en ole kokenut sinisiä värisävyjä mielekkäinä. Tarkennuksena, sinisten sävyiset vaatteet tai sisustus tekstiilit eivät ole päätyneet kotiini, ottamatta turkoosia huomioon. Minulle on käynyt muidenkin värien kanssa samaa, että aluksi ne ovat olleet inhokkeja ja yhtäkkiä huomaan niiden lipuneen elämääni. Näihin olen myös löytänyt syyn syvemmältä, kuten se tapahtui sinistenkin sävyjen kanssa. Tekniikassa voin myös hyödyntää valokuvasta, onhan se yksi kokeilevan valokuvauksen menetelmä. Vaikka en toteuttanut itse tekovaihetta kotona, kiehtoo minua tekniikan mahdollisuus toteuttaa sitä myös kotona. Mietin aina eri tekniikoiden kohdalla onko ne toteutettavissa kotona ja miten. Pidän myös siitä, että tekniikka on yksi myrkyttömimpiä tekniikoita. Myös tässä kirjallisessa pohtimani aihe tuntui sulautuvan hyvin yhteen omakuvien, luontokuvien ja perhekuvieni kanssa. Prosessoin elettyä elämääni tietoisuudella, jonka olen tähän asti saavuttanut.

Teoksia jo tehdessäni keräsin samalla lisää liinoja. Tein teoksista myös erilaisia versioita ja käytössäni oli myös useita eri filmejä. Lajittelin teoksia riviin työhuoneellani ja sovittelin seinälle erilaisia sarjoja. Minun teoksessani on niin monta erillistä osaa, että pohtiessa meni tovi, jos toinenkin. Näyttelyyn menevät teokset eivät olleet valittuna mennessäni niitä ripustamaan galleriaan. Muutaman teossarjan löin lukkoon työtilassani, mutta halusin myös jättää tilaa tehdä muutoksia itse ripustustilanteessa. Halusin tunnustella galleriatilaa, miten teokset sinne asettuvat.

Ripustuksen toteutusta pohdin opinnäytetyön ohjaajani kanssa ja valitsin ripustaa teokset ohuin nauloin, irti seinästä, että niihin tulee liikettä ilmavirtauksien myötä. Minulle oli selkeää se, että halusin teosten väliin tilaa ja ilmaa. En halunnut niihin materiaa raskautta, vaan keveyttä. Jouduin karsimaan monta teosta pois, sillä seinä olisi mennyt liian tukkoon. Joidenkin kohdalla kirpaisi, mutta kun vauhtiin pääsin, valinta tapahtui todella luonnollisesti intuitiota kuunnellen. Siltikään ensimmäisen ripustuspäivän päätteeksi en ollut tyytyväinen. Onneksi meillä oli vielä toinen päivä aikaa hioa ripustusta. Oli hyvä antaa hautua ja nukkua yön yli. Seuraavana päivänä huomasin heti galleriaan saavuttua, että teossarjan keskikohta ei toimi ja loppupää tarvitsee tasapainotuksen. Muutama siirto, yksi teos lisää ja se oli siinä. Koin tunteen, että ripustus oli valmis.

4 JÄLKISANAT

Luovuuteni ollessa jumissa, ei vapaasti virtaavana, oli minun aluksi vaikea aloittaa opinnäytetyöni. Olin suunnitellut aloittavani taiteellisen osuuden hyvissä ajoin ja valmistelevani kirjallisen osuuden ennen näyttelyämme, lisäten siihen näyttelyä koskevat tiedot. Suunnitelmat muuttuivat paljon. Sinällänsä se sopii taiteelliseen prosessiini.

Opinnäytetyön prosessointi on aloitettu jo monta kuukautta sitten ja huomaan tähän kohdistuneen paljon odotuksia ja paineita. Päätin, että haluan tehdä tätä ilolla ja nauttia prosessista. Olen tehnytkin ilolla ja nauttinut, mutta lopulta myös stressannut paljon. Tämä on ollut erikoinen painekattilamatka. Huomasin ladanneeni tähän odotuksia paljolti myös sen tähden, että näyttäisin itseleni osaavani. Luovuuden jumiuduttua kyseenalaistin vahvasti opiskeluni ja epäilin taitojani. Olen toki vieläkin tällä matkalla, mutta tehdessäni itse teoksia ja tuntiessani pitkästä ajasta sen innon odottaessani syanotypiakuvien selkeytymistä, kankaita pestessäni, tiesin olevani oikeassa paikassa.

Alun odotuksien lataus alkoi matkan edetessä hälvenemään. Aloin ymmärtämään, että tässä on kyse vielä paljon suuremmasta. En osannut ajatellakaan neljä vuotta sitten opintojen alussa minkälaisen psykologisen myllerryksen käyn läpi. Lopputulema ja teokset eivät olleetkaan tällä etapilla se tärkein asia vaan itse matka ja opit. Olen minä myös teoksiin tyytyväinen. Opiskelu aikana koin valinnan vaikeutta päättää, mitä kurseja valitsen, sillä minua kiinnostaa niin moni asia ja oli halu oppia. Samalla oppimista ja kunnolla perehtymistä rajoitti aika. Mielenkiinnolla odotan, kuinka kaikki oppimani rupeaa jalostumaan mielessäni. Tämä on se mitä juuri tässä hetkessä ilmentyy. Tahdon jatkossa kehittää parempaan suuntaan työskentelyäni ja teoksiani, mutta myös elämääni. Taiteilijuuden sanotaankin olevan elämäntyö, joten ne nivoutuvat hyvin yhteen. Seuraavaksi aionkin hoivata itseäni lempeydellä ja itsemyötätunnolla. Ottaa hieman lepoa, sillä tämä prosessi on ollut hyvin väsyttävä. Levolla en kumminkaan tarkoita luomisen lopettamista. Matka on ollut erittäin opettavainen ja olen siitä kiitollinen.

LÄHTEET

Anderson, C. Z. (2019). Cyanotype; The blueprint in contemporary practice. Routledge.

Andrews, T. (2000). Väriterapiaopas. Hakapaino Oy.

Rubin, R. (2023). The Creative Act: A Way of Being. Penguin press.

Huberman Lab. (15.1.2023). Rick Rubin: How to Access Your creativity. HubermanLab.Spotify.<https://open.spotify.com/episode/1yd55ir-hlBd8X58XN84vUg>

Launonen, K. (2014). Luovuus lähtee käsistä. Jelgava Printing House.

Luukkonen, H. (1998). Parantava sateenkaari. Karisto Oy.

Lynch, D. (2006). Catching the big fish; meditaatio, tietoisuus ja luovuus. Ota-
van kirjapaino Oy.

Nelson, M. (2009). Sinelmiä. Kustantamo S&S.

Porkkala, J. (2012). Köyhä dagerrotyyppi. Kariston kirjapaino Oy.

Seeling, M. (6.4.2021). Intuitio on mielen supertietokone. www.tek.fi

Schulman, M. (25.8.2021). What's revealed in "Bob Ross: Happy accidents, betrayals & greed" A new Netflix documentary explores the fraught legacy of Bob Ross and his happy little trees. www.newyorker.com

Ware, M. (1999). Cyanotype; The history, science, and art of photographic printing in Prussian blue. The Board of Trustees of the Science Museum.

Williams, A (2.4.2021). A primer on the history of the self-portrait: Exploring context in the age of the selfie. [humanitau.com](https://www.humanitau.com)